

218. ► ISMERETLEN 18. SZÁZADI FESTŐ

A Nádasyak (Nádasy Ferenc és felesége)

Akvarell, papír fán, 32,5x28 cm
Jelzés nélkül

Kezdő ár: 5 000 000 Ft / 15 873 EUR
Becsérték: 8 000 000 – 10 000 000 Ft
Estimated value: 25 397 – 31 746 EUR

PROVENIENCIA:

► egykor a Nádasy-ladányi kastélyban

A FŐURI PORTRÉKRÓL

A portréfestés divatját itthon és külföldön egyaránt, az arisztokraták honosították meg, sok más kulturális újdonsággal együtt. A nemesi portrék megjelenésüktől kezdve a reprezentáció eszközei voltak. Ezek a műtárgyak nem pusztán a külvilágot tájékoztatták az ábrázoltak társadalmi állásáról, hanem a főúri méltóság súlyát is hangsúlyozták.

Az „ösgalériák”, a család felmenőiről készült jellemzően egészalakos portrék, státusképek. A viselet, a póz felfedi az ábrázolt rangját, társadalmi szerepét. Sajnos az alkotók kilétét nagyrészt bizonytalanság fedi, miután nem látták el kézjegyükkel műveiket. A XVII. - XVIII. században a portrék festői javarészt ismeretlenek.

1
2
3

1. Nádasy-ladány, a Nádasy-kastély légi felvételén
2. Ifj. Martin van Meytens: Mária Terézia és I. Lotharingiai Ferenc családja, 1756 Versailles
3. A Nádasy család portréja a Nádasy-kastély szalonjában

A NÁDASDY CSALÁD

A nádasdi és fogarasföldi Nádasdy család jelentős szereplője volt Magyarország történelmének. A Nádasdy család már a XVI. századtól kezdve élenjárója volt a főúri reprezentációnak. Társadalmi státuszukat a megrendelt portrékon keresztül jelenítették meg.¹ A Nádasdy-család, külföldi mintára készítettett a XVII. században, Magyarországon először, nagyméretű, egész alakos portrékat a család vélt vagy valós őseiről. A kastélyok vagy várak termeit díszítő képek a család történetét mutatták be, általuk megismerhetjük a korabeli viseletet is. A Nádasdy-„ősgaléria” számos darabja ma a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményében látható.

NÁDASDY (V.) FERENC TÁBORNOK (1708-1783)

Nádasdy (V.) Ferenc dicsőséget szerzett a Nádasdy névnek. Alakját számos rajz őrzi, a sokszorosított ábrázolások széles körű elterjedése is azt mutatja, hogy rendkívül népszerű volt. Miként apja – Nádasdy (IV.) Ferenc – lovassági generálisként vett részt az osztrák örökösödési háborúban a fiatal Mária Teréziát szolgálva, akit uralkodásának kezdetén, az ellenséges porosz-francia-bajor szövetség fenyegetett. A szorongatott helyzetben Mária Terézia 1740. május 14.-én összehívta a híres pozsonyi országgyűlést, ahol a rendek kijelentették: „Vitam et Sanguinem”, azaz életüket és véréket ajánlották fel trónja védelméért, aminek fejében megtarthaták szabadságjogaikat.

Nádasdy (V.) Ferenc részt vett a hétéves háború csatáiban is, majd horvát bán és Fejér megye főispánja lett.

Nádasdy (V.) Ferenc tábornok először Gróf Johann Rottal unokáját, Rottal Mária Maximiliánát vette feleségül. A gróf jelentős szerepet játszott császári biztosként a kivégzett Nádasdy országbíró perében. Első feleségétől két fiú és egy lány gyermeke született: VI. Ferenc Fejér megye főispánja, Tamás altábornagy és Borbála, a későbbi Erdődy Lajosné, akik a portrén szerepelnek. Második felesége Malatinszky Zsuzsánna, akitől gyermeke nem született.

A NÁDASDY CSALÁD PORTRÉJA

A patetikus póz az oltárok szentjeinek egész alakos ábrázolását idézi.²

Nádasdy Ferenc kontraposztban áll, fejét kissé elfordítja, keze csípőjén nyugszik. Az előkelő környezetben lévő nemes bútorok a perspektívát hangsúlyozó rombuszmintás kövezeten állnak, a belsőt súlyos drapériák díszítik. Ezek a kompozíciós elemek visszatérő motívumai a főrendi „ősgalériáknak”.

A magyar nemességnek Mária Terézia idejében már szoros kapcsolata volt Béccsel, ismerte művészetét, kultúráját. A császári udvar portréstílusa alapvetően meghatározta az „ősgalériák” stílusát, a magyar arisztokrata családok rendszeresen rendeltek arcképet az udvari festőknél. A Habsburg udvar művészei a portrékat világos színekkel, kékekkel, rózsaszínekkel festették, a ruházatot díszítő csipkék, rizsporos parókák fehérek. A Nádasdy család portréjának mestere is a Habsburg-ház udvari stílusában festette meg a képet. A család a hazai nemesség jellegzetes díszruháját viseli, amely a birodalmon belüli különállást hangsúlyozza. A késő rokokó családi portré hasonló szerepet tölthetett be, mint ma a lakásokban elhelyezett családi fotók, ahogy azt a Nádasdladányi kastély szalonjában készült archív felvétel is mutatja.

Hársfalvi Magdolna

¹ A Nádasdykról bővebben: Bessenyei József: A Nádasdyak. General Press Kiadó, Budapest, 2005.
² Lsd. Cennerné Wilhelmb Gizella tanulmányát. A portré és a magyar nemesi társadalom in.: Főúri ősgalériák, családi arcképek a Magyar Történelmi Képcsarnokból (A Magyar Nemzeti Múzeum, az Iparművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria kiállítása) Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1988. március-augusztus

4
5

4. Georg Philip Rugendas II. (1701 - 1774): Nádasdy Ferenc tábornok

5. Ism. festő (XVIII. század): Nádasdy (V.) Ferenc lovassági tábornok, horvát bán arcképe, XVIII. század közepe

